

RAPORT ANALITIC

Reparația drumurilor în mun. Bălți pe parcursul
anilor 2019-2023: gradul de transparență și
conformitate a procedurilor de achiziții vizate

Autor: AO „Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI (ADO Lex XXI)”

Notă de limitare a responsabilității

Această publicație a fost produsă cu suportul financiar al Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert” (FES). Conținutul acesteia reprezintă responsabilitatea exclusivă a proiectului „Societatea Civilă pentru Integrare Europeană”, finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația „Friedrich Ebert”. Conținutul publicației aparține autorilor și nu reflectă în mod neapărat viziunea Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert” (FES). Responsabilitatea exclusivă pentru concluziile și informațiile incluse în acest raport o poartă AO „Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI (ADO Lex XXI)”.

CUPRINS

ABREVIERI.....	4
INTRODUCERE	5
METODOLOGIA DE MONITORIZARE.....	7
CAPITOLUL 1: Literatura și legislația relevantă.....	8
CAPITOLUL 2: Evaluarea generală a gradului de transparență în procedurile de achiziție legate de reparația drumurilor în municipiul Bălți	13
CAPITOLUL 3: Perspectiva operatorilor economici și a activiștilor civici.....	27
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	30
ANEXA NR. 1.....	32
ANEXA NR. 2.....	34

ABREVIERI

AAP - Agenția Achiziții Publice

AC - Autoritate Contractantă

ADO Lex XXI - Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI

ANI - Autoritatea Națională de Integritate

ANSC - Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor

AO – Asociație Obștească

APC - Autoritățile Publice Centrale

APL - Autoritățile Publice Locale

BAP – Buletinul Achizițiilor Publice

CMB - Consiliul Municipal Bălți

CNA - Centrul Național Anticorupție

COP - Cererea Ofertelor de Prețuri

FEE – Fundația Est-Europeană

FES - Fundația „Friedrich Ebert”

GL - Grup de Lucru

HG - Hotărârea Guvernului

IFPS - Inspectoratul Fiscal Principal de Stat

IMM - Întreprinderi Mici și Mijlocii

MJ - Ministerul Justiției

OE - Operator Economic

OSC - Organizațiile Societății Civile

SIA RSAP - Sistemul Informațional Automatizat „Registrul de stat al achizițiilor publice”

SNIA - Strategia Națională de Integritate și Anticorupție

SRL – Societate cu Răspundere Limitată

INTRODUCERE

Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI (ADO Lex XXI) este o organizație non-profit din Bălți, fondată în anul 2003 de către un grup de studenți de la Facultatea de Drept a Universității de Stat *Alecă Russo* din Bălți, în vederea apărării și promovării drepturilor omului în Republica Moldova. Asociația este focalizată pe realizarea activităților anti-corupție, monitorizarea achizițiilor publice, promovarea patrimoniului public, a incluziunii sociale și a egalității de gen. Membrii Asociației se auto-califică drept creatori de oportunități pentru tineri, pentru femei, pentru persoane cu nevoi speciale și pentru cetățeni în general, având ca numitor comun dorința de a trăi într-o societate mai inclusivă, mai transparentă și mai echitabilă.

ADO Lex XXI însumează în portofoliul său mai multe proiecte de impact, realizate cu suportul a diverși finanțatori naționali și internaționali,

precum Ambasada SUA în Republica Moldova, National Endowment for Democracy, UN Women Moldova, USAID, Ambasada Regatului Țărilor de Jos în Moldova, FEE etc. Nu în ultimul rând, Asociația este mereu antrenată în scrierea a sute de petiții, reclamații, cereri de acces la informație și interpelări către diverse instituții-cheie din Republica Moldova, precum ANI, CNA, ministere de resort, primării, etc. În multe dintre aceste cazuri, petițiile se soldează cu succes, iar instituțiile vizate iau atitudine față de problemele reclamate.

Într-un efort consecvent de a continua și extinde impactul său pozitiv în comunitate, în anul 2023, ADO Lex XXI a decis să își diversifice și să își adâncească operațiunile de monitorizare. În colaborare cu Uniunea Europeană și Fundația „Friedrich Ebert” (FES), în cadrul proiectului „*Societatea Civilă pentru Integrare Europeană*”, organizația și-a direcționat atenția către evaluarea gradului de transparență în procedurile de achiziție legate de reparația drumurilor din municipiul Bălți, pentru intervalul ultimilor cinci ani (2019-2023). Această extindere a domeniului de monitorizare a fost întreprinsă întru amplificarea vizibilității problemelor existente și asigurarea unei abordări mai transparente și participative a părților implicate în reparația infrastructurii rutiere locale. Entitatea publică centrală monitorizată în această evaluare a fost Primăria municipiului Bălți, care este un fel de *rechin* printre autoritățile contractante din Republica Moldova, deoarece desfășoară anual sute de proceduri de achiziție, în valoare de sute de milioane de lei.

Astfel, acest raport de monitorizare vizează în mod specific transparența și corectitudinea în desfășurarea procedurilor de achiziție legate de reparația drumurilor municipale în orașul Bălți. Acest focus a fost determinat de numeroasele probleme semnalate în presa locală și națională - care au adus în atenție scandaluri și suspiciuni

legate de alocarea fondurilor și desfășurarea lucrărilor de reparații în municipiul Bălți -, de opinia locuitorilor din oraș, pentru care drumurile rămân principala problemă la nivel local, dar și de sumele exorbitante alocate de către Primăria mun. Bălți pentru serviciile de reparație a drumurilor.

Așadar, scandalurile și investigațiile din presă au expus o serie de deficiențe în procesul de achiziție și în gestionarea lucrărilor de reparații a drumurilor în *capitala de Nord* a Moldovei. Exemplele notabile includ situații în care reparațiile efectuate au fost [sub standardele necesare](#) sau [au rămas neterminate](#), deși fondurile pentru aceste proiecte au fost alocate generos. Totodată, există acuzații și suspiciuni de favorizare a unor operatori economici în cadrul acestor proceduri de achiziție, prin modalități precum [acordarea avantajelor nejustificate unor entități comerciale](#) prin intermediul certificatelor ISO.

1 DIN 5

Locuitori ai mun. Bălți consideră că drumurile deplorabile, afectate de ploi și lucrări neterminate, reprezintă cea mai presantă problemă a orașului.

Mai mult decât atât, în urma unui sondaj desfășurat în rândul a peste 100 de locuitori ai municipiului Bălți, efectuat de către ADO Lex XXI în perioada iulie-august 2023, a reieșit că principala preocupare și nemulțumire a populației o reprezintă starea precară a drumurilor și străzilor locale. Aproximativ 1 din 5 respondenți au menționat că drumurile deplorabile, afectate de ploi și lucrări neterminate, reprezintă cea mai presantă problemă care îi afectează.

Nu în ultimul rând, în contextul [dispoziției primarului nr. 164 din 05.06.2023](#) «Cu privire la modificarea dispoziției nr. 49 din 20.02.2023 „Cu privire la aprobarea Planului lucrărilor de reparație și întreținere a străzilor și podurilor din municipiul Bălți 2023”», conform căreia valoarea lucrărilor de reparație și întreținere a infrastructurii pentru anul 2023 se ridică la suma considerabilă de 96,1 milioane de lei, cu 35 de milioane de lei din această sumă provenind din bugetul de stat, necesitatea monitorizării modului de gestionare a acestor fonduri devine și mai imperativă.

Prin această monitorizare extinsă, ADO Lex XXI urmărește să ofere o analiză completă și obiectivă a modului în care fondurile publice sunt alocate și gestionate în procesul de reparație a drumurilor din municipiul Bălți, în scopul de a promova transparența, responsabilitatea și utilizarea eficientă a resurselor, pentru beneficiul întregii comunități.

METODOLOGIA DE MONITORIZARE

Scopul monitorizării constă în evaluarea și analiza proceselor de achiziție legate de reparația drumurilor în municipiul Bălți, desfășurate în intervalul anilor 2019-2023. Această acțiune este realizată cu obiectivul de a identifica și evidenția nivelul de transparență, corectitudine și eficiență în gestionarea fondurilor și a procedurilor de achiziție a lucrărilor de reparații rutiere.

Subiect al monitorizării a fost Primăria municipiului Bălți.

Obiectivele monitorizării au constat în:

- Evaluarea gradului de transparență în procedurile de achiziție legate de reparația drumurilor în municipiul Bălți;
- Identificarea și analiza cazurilor de utilizare a fondurilor în scopuri electorale sau a procedurilor de achiziție trucate;
- Evaluarea conformității procedurilor de achiziție cu legislația și reglementările aplicabile, și oferirea de recomandări întru îmbunătățirea conformității și transparenței tipului de proceduri vizat.

În calitate de metode de cercetare generală au fost utilizate: solicitarea informațiilor oficiale în baza unor scrisori adresate autorității publice monitorizate; solicitarea informațiilor prin telefon și în cadrul vizitelor în teren; confruntarea informațiilor din diferite surse, inclusiv din presă; verificarea prezenței informațiilor pe pagina web a Primăriei și pe platforma Mtender, dar și efectuarea de interviuri complexe cu operatori economici și activiști civici, în perioada septembrie-octombrie 2023.

Metodologia de monitorizare aferentă capitolului 2 (*Evaluarea generală a gradului de transparență în procedurile de achiziție legate de reparația drumurilor în municipiul Bălți*) este similară cu cea utilizată de ADO Lex XXI în cercetările anterioare¹ și are la bază o serie de indicatori de evaluare cantitativi și calitativi.

Indicatorii cantitativi, exacti și măsurabili, oferă posibilitatea de a măsura și compara activitățile desfășurate și sunt exprimați în termeni numerici sau procentuali (ex., % de anunțuri de intenție (ne)publicate în BAP și în sistemul electronic MTender în termenul stabilit de 30 de zile de la data aprobării bugetului autorității contractante etc). Indicatorii calitativi pun în evidență opiniile reprezentanților anumitor grupuri țintă, precum operatorii economici ce au participat la procedurile de achiziție în cauză.

Potrivit metodologiei de monitorizare menționate, nivelul de realizare a acțiunilor relevante fiecărui indicator în parte corespunde unuia din următoarele calificative: „Realizat”; „Parțial realizat”; „Nerealizat”. În rezultatul analizei informațiilor obținute în procesul monitorizării, au fost completate tabele descriptive pentru Primăria mun. Bălți, în profilul indicatorilor monitorizați, și pentru fiecare etapă a achizițiilor publice. Spre final, fiecare secțiune conține constatările și problemele identificate în baza indicatorilor cantitativi și calitativi, dar și concluziile & propunerile de îmbunătățire a situației.

¹ Raport de analiză a Bugetului în Domeniul Sportului din Perspectiva de Gen în mun. Bălți (<https://lex21.md/archives/5003>); Raport alternativ de monitorizare a planului local anticorupție – Florești (<https://lex21.md/archives/3529>).

CAPITOLUL 1: Literatura și legislația relevantă

În cadrul acestui raport de monitorizare, a fost evaluat gradul de transparență în procedurile de achiziție legate de reparația drumurilor în municipiul Bălți; au fost identificate și analizate cinci cazuri concrete de utilizare a fondurilor în scopuri electorale sau de trulare a procedurilor de achiziții; și a fost evaluată conformitatea procedurilor de achiziție monitorizate cu legislația și reglementările aplicabile.

În acest sens, acest capitol urmează să treacă în revistă literatura și legislația aferentă tipului de proceduri de achiziții monitorizate, și anume:

1. Legislația privind **integritatea**, care cuprinde inclusiv prevederi cu privire la gestionarea transparență și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile”;
2. Legislația în vigoare a Republicii Moldova privind **achizițiile publice**, inclusiv potențialele stegulețe roșii în achiziții;
3. Legislația **drumurilor**, ce cuprinde principiile economice, juridice și organizatorice de administrare, întreținere, extindere și utilizare a drumurilor.

[Legea Integrității Nr. 82 din 25-05-2017](#) este principalul act normativ care reglementează **domeniul integrității** în sectorul public la nivel politic, instituțional și profesional, responsabilitățile entităților publice, ale autorităților anticorupție și ale altor autorități competente pentru cultivarea, consolidarea și controlul integrității în sectorul public, domeniile importante pentru cultivarea integrității în sectorul privat în procesul de interacțiune cu sectorul public și pentru sancționarea lipsei de integritate în sectoarele public și privat.

Relevant pentru prezentul raport de monitorizare este Articolul 22 din cadrul Legii Integrității, care conține prevederi importante cu privire la principiul gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile.

Așadar, conform acestui Articol, conducătorul entității publice are responsabilitatea de a organiza și asigura auditul intern, oferind resursele necesare pentru a asigura eficiența acestuia. De asemenea, trebuie să ofere independență organizațională și funcțională subdiviziunii de audit intern și să asigure independența acesteia în desfășurarea și raportarea activităților de audit intern.

În ceea ce privește achizițiile publice, Articolul dat stipulează o serie de obligații ale conducătorului entității publice care îndeplinește condițiile de autoritate contractantă. Aceste obligații includ crearea unui grup de lucru pentru achiziții publice; asigurarea participării reprezentanților societății civile în componența grupului de lucru, în limitele personalului scriptic; și asigurarea unui drept de vot consultativ sau a dreptului la opinie separată pentru acești reprezentanți. Conducătorul entității publice are și responsabilitatea de a încheia contractele de achiziții publice și de a asigura executarea și gestionarea lor conform termenelor și condițiilor stabilite.

Totodată, Articolul prevede faptul că grupul de lucru pentru achiziții publice are responsabilitatea de a asigura eficiența achizițiilor publice, obiectivitatea și imparțialitatea în procedurile de achiziție publică, precum și publicitatea și transparența acestor proceduri. Printre atribuțiile grupului de lucru se numără elaborarea planurilor anuale și trimestriale pentru efectuarea achizițiilor publice; întocmirea documentației de atribuire și a altor documente aplicabile; inițierea și desfășurarea procedurilor de achiziție publică; evaluarea și compararea ofertelor operatorilor economici; atribuirea contractelor de achiziții publice și monitorizarea acestora.

Prevederile prezentului Articol se completează cu stipulările Legii nr. 229/2010 privind controlul financiar public intern, Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, dar și cu prevederile actelor normative ale Guvernului și celor departamentale ale Ministerului Finanțelor.

Cu privire la Legislația în vigoare a Republicii Moldova privind achizițiile publice, principalul act normativ în domeniu este Legea nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice (modificată prin LP212 din 20.07.23, MO297-301/10.08.23 art.514; în vigoare 01.01.24). Prezenta Lege se aplică contractelor de achiziții publice, cu excepția celor specificate la art. 5 al Prezentei Legi, a căror valoare estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, este egală cu sau mai mare decât următoarele praguri:

- a) pentru contractele de achiziții publice de bunuri și servicii, altele decât cele menționate la lit. c) – 300000 de lei;
- b) pentru contractele de achiziții publice de lucrări – 375000 de lei;
- c) pentru contractele de achiziții publice care au ca obiect servicii sociale și alte servicii specifice enumerate în anexa nr. 2 – 600000 de lei.

În sensul acestei Legi, o achiziție publică reprezintă procurarea, prin intermediul unui contract de achiziții publice, de bunuri, de lucrări sau servicii de către una sau mai multe autorități contractante de la operatorii economici selectați de acestea, indiferent dacă bunurile, lucrările sau serviciile sunt destinate sau nu unui scop public. Autoritatea contractantă este orice autoritate publică sau persoană juridică de drept public și asociație a acestor autorități sau persoane.

Unele aspecte specifice atribuirii și executării concesiunilor și contractelor de achiziții sectoriale sunt reglementate de Legea nr. 121/2018 cu privire la concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii și Legea nr. 74/2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale. Pentru implementarea prevederilor legislației privind achizițiile publice, există un șir de reglementări secundare, incluse în hotărâri de Guvern, ordine ale Ministerului Finanțelor și ordine ale Agenției Achiziții Publice, care pot fi găsite pe pagina web www.tender.gov.md (Anexa nr. 1). Sistemul achizițiilor publice este reglementat și prin alte legi și acte normative subordonate legii, în mod special notăm actele normative pentru achizițiile publice de lucrări, inclusiv normative și coduri practice în construcții (Anexa nr. 2).

Cadrul normativ național în domeniul achizițiilor publice este în permanentă schimbare și îmbunătățire, proces necesar pentru a eficientiza procesul de achiziții publice, dar și pentru a implementa angajamentele internaționale ale Republicii Moldova în acest domeniu².

În Republica Moldova achizițiile publice rămân a fi un domeniu vulnerabil la fraude și corupție, fapt ce amplifică rolul societății civile în supravegherea modului în care se desfășoară procesul de achiziție. Una dintre cele mai populare metodologii de supraveghere și monitorizare a achizițiilor publice este metodologia de monitorizare a Transparency International US – Civil Society Procurement Monitoring Tool. Acesta este un instrument de monitorizare utilizat pe larg la scară internațională și se bazează pe identificarea „stegulețelor roșii” la fiecare etapă a procesului de achiziție. Stegulețele roșii sunt niște semnale sau indiciatori de posibile iregularități, fraudă sau corupție. Totodată, un steguleț roșu nu indică neapărat o ilegalitate sau act de corupție, dar mai

² IDIS Viitorul (2022). Ghid de monitorizare a achizițiilor publice: instrument pentru societatea civilă.

curând o posibilitate ca acesta să existe. Uneori, un steguleț roșu poate indica o eroare umană sau tehnică fără rea intenție.

La etapa de planificare a achizițiilor, pot apărea următoarele stegulețe roșii:

- Planificarea defectuoasă a achizițiilor publice fără luarea în considerare a indicatorilor medii de piață, a locului livrării bunurilor/prestării serviciilor, a complexității bunurilor, a scopului procurării bunurilor, a perioadei de executare a contractelor etc.
- Manipularea necesității, prin includerea în Planul de achiziții a bunurilor, serviciilor sau lucrărilor care nu corespund necesităților reale ale autorității și beneficiarilor acesteia, și eventual, sunt realizate doar pentru a „asigura” cu contracte anumți operatori economici.
- Supraestimarea valorii achiziției (bunurilor, serviciilor sau lucrărilor) cu urmărirea favorizării unui anumit operator economic și/sau obținerii unor beneficii personale, ulterior, la etapa de atribuire a contractelor.
- Nepublicarea anunțului de intenție în BAP și în sistemul electronic MTender în termenul stabilit de 30 de zile de la data aprobării bugetului autorității contractante.
- Neplanificarea achizițiilor de valoare mică/neincluderea contractelor de valoare mică în Planul anual de achiziții al autorității contractante.
- Nepublicarea Planului anual de achiziții pe pagina web a autorității contractante în termen de 15 zile de la aprobarea acestuia sau în cinci zile de la modificarea acestuia etc.

La etapa de elaborare a documentației de atribuire, pot fi relevante următoarele stegulețe roșii:

- Specificații tehnice discriminatorii, care fac referință:
 - la o anumită marcă comercială;
 - la un anumit brevet;
 - la o schiță;
 - la un anumit tip de bunuri, lucrări sau servicii;
 - la o origine concretă, un producător sau operator economic concret.
- Specificațiile tehnice sunt complexe, vagi, prea înguste sau „ajustate” la un anumit operator economic.
- Neîmpărțirea pe loturi a achiziției (inclusiv fără justificare), în special în cazul achizițiilor voluminoase care conțin diverse categorii de bunuri, servicii, lucrări, având drept scop limitarea participării anumitor operatori economici și favorizarea unui anumit operator economic.
- Contestații depuse de către unul sau mai mulți operatori economici la etapa premergătoare deschiderii ofertelor/ asupra documentației de atribuire, inclusiv: cerințe restrictive; criterii de atribuire și factori de evaluare cu algoritmi de calcul subiectivi/netransparenți; menționarea unor denumiri de tehnologii/produse/mărci/producători; lipsa răspunsului clar la solicitările de clarificare; neîmpărțirea pe loturi în cazul bunurilor/ lucrărilor similare; forma de constituire a garanției pentru ofertă etc.

La etapa de lansare a achiziției, depunere și deschidere a ofertelor, pot fi identificate următoarele stegulețe roșii:

- Anunțul de participare a fost publicat în termeni mult prea restrânși pentru tipul și complexitatea achiziției.
- Răspunsuri evazive și neclare din partea autorității contractante la solicitările de clarificare depuse de către operatorii economici.

- Refuz neîntemeiat din partea autorității contractante la cererea societății civile de a face parte din componența grupului de lucru pentru achiziții.
- Contestații depuse de către unul sau mai mulți operatori economici la etapa premergătoare deschiderii ofertelor care au drept obiect răspunsuri evazive, neclare la solicitările de clarificare depuse de operatorii economici.
- Nesemnarea Declarației de confidențialitate și imparțialitate de către membrii grupului de lucru pentru achiziții din cadrul autorității contractante etc.

La etapa de evaluare a ofertelor și atribuire a contractelor, pot fi relevante următoarele stegulețe roșii:

- Situație de conflict de interese în care una/unul dintre membrii grupului de lucru pentru achiziții din cadrul autorității contractante este soț/soție, rudă sau afin, până la gradul al treilea inclusiv, cu una sau mai multe persoane angajate ale ofertantului/ofertanților ori cu unul sau mai mulți fondatori ai acestora, sau deține acțiuni/cote-părți în capitalul social subscris al ofertanților (fondator, acționar).
- Prezentarea documentelor false în cadrul procedurii de achiziție publică (de exemplu, falsificarea datei formularului privind lipsa datoriilor la bugetul de stat).
- Acceptarea unor oferte necorespunzătoare sau a unor ofertanți care sunt/au fost implicați în acte de corupție.
- Anularea nefondată a procedurii de achiziție (de exemplu, în scopul favorizării unui anumit ofertant la procedura repetată).
- Semnarea contractului de achiziție în condițiile în care ofertantul nu a depus garanția de bună execuție, sau garanția de bună execuție este prezentată pe un termen mai mic comparativ cu perioada de executare a contractului.
- Autoritatea contractantă nu oferă acces la Darea de seamă privind procedura de achiziție care, conform legii, este un document public.
- Ofertantul căruia i-a fost atribuit contractul de achiziție a câștigat anterior majoritatea sau chiar toate contractele de achiziții ale autorității contractante pentru bunurile/serviciile sau lucrările similare.

În final, la etapa implementare și monitorizare a contractului, pot apărea următoarele stegulețe roșii:

- În procesul de executare a contractului, autoritatea contractantă nu solicită includerea în Lista de interdicție a operatorilor economici, deși acesta nu îndeplinește sau îndeplinește necorespunzător obligațiile contractuale.
- Contractantul solicită majorarea valorii contractului (independent de autoritatea contractantă) într-un timp foarte scurt de la semnarea contractului (ofertantul a propus inițial un preț mult mai mic cu scopul de a câștiga contractul și a solicita imediat după, majorarea valorii contractului).
- Autoritatea contractantă admite încălcări în ceea ce privește cantitatea/calitatea bunurilor livrate sau a lucrărilor executate, care deviază de la ceea ce este prevăzut în contract.
- Autoritatea contractantă admite încălcarea termenilor de livrare a bunurilor, executare a lucrărilor.
- Grupul de lucru nu asigură monitorizarea executării contractelor de achiziție și nu elaborează și publică (pe pagina web a autorității contractante) rapoarte semestriale și anuale în acest sens.
- Autoritatea contractantă nu aplică sancțiuni conform contractului față de operatorul economic ce nu a îndeplinit sau a îndeplinit necorespunzător clauzele contractuale și acceptă bunurile care nu sunt livrate integral, de calitate corespunzătoare; lucrările parțial executate sau executate necalitativ (poate fi o înțelegere ilegală dintre AC și OE).

Cu privire la Legislația în vigoare a Republicii Moldova privind [principiile economice, juridice și organizatorice de administrare, întreținere, extindere și utilizare a drumurilor](#), cel mai important document normativ în acest sens este [Legea drumurilor](#) din Republica Moldova nr. 509 din 22.06.1995.

Articolul 2 al acestei Legi prevede că, din punct de vedere funcțional, drumurile publice se împart în:

- drumuri europene;
- drumuri naționale;
- drumuri locale;
- străzi;
- drumuri comunale.

Categoria tehnică a drumului	Destinația funcțională a drumului	Intensitatea traficului de perspectivă (media zilnică anuală), în vehicule fizice	Tipul drumului recomandat
I-a	Drumuri naționale cu trafic foarte intens, destinate exclusiv circulației autovehiculelor, inclusiv traficului internațional	peste 16000	Autostrăzi
I-b	Drumuri naționale cu trafic intens, destinate traficului republican și internațional	8001–16000	Drumuri expres
II	Drumuri naționale cu trafic mediu, deschise traficului internațional	3501–8000	Drumuri cu două benzi de circulație
III	Drumuri naționale cu trafic redus	751–3500	Drumuri cu două benzi de circulație
IV	Drumuri locale și drumuri comunale cu trafic foarte redus	200-750	Drumuri cu două benzi de circulație
V	Drumuri comunale secundare	sub 200	Drumuri cu două benzi de circulație

Conform Articolului 5 al aceleiași Legi:

(1) Organul central de specialitate în domeniul infrastructurii drumurilor exercită prerogativele rezultate din dreptul de proprietate publică a statului asupra drumurilor naționale și asupra suprafețelor de teren, proprietate publică a statului, aferente acestora.

(2) Administrarea drumurilor locale este asigurată de către [autoritățile administrației publice locale](#) de nivelul întâi și de nivelul al doilea conform art. 2 alin. (3) pct. 3).

(3) Administrarea drumurilor private se asigură de către persoanele fizice sau juridice care le au în proprietate sau în administrare.

CAPITOLUL 2: Evaluarea generală a gradului de transparență în procedurile de achiziție legate de reparația drumurilor în municipiul Bălți

La data de 19 septembrie 2023, Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI a expediat mai multe cereri de acces la informație către Primăria municipiului Bălți, pentru a afla câți kilometri de drum are municipiul Bălți, câți dintre aceștia au fost reparați în ultimii 5 ani, și câți dintre aceștia trebuie reparați în regim de urgență. Totodată, am solicitat informații cu privire la străzile care au fost reparate pe parcursul ultimilor 5 ani, și prețul lucrărilor de reparație/întreținere a acestor străzi. Nu în ultimul rând, am solicitat informații cu privire la suma de bani primită de către Primăria de Bălți din bugetul de stat pentru renovarea drumurilor (pentru anii 2019, 2020, 2021, 2022 și 2023).

La data de 3 noiembrie 2023, Primăria mun. Bălți ne-a furnizat răspunsul nr. P-03-13/3315, prin care ne-a informat că informația solicitată constituie obiect al impunerii la plata pentru furnizarea informațiilor, solicitând 1200 MDL pentru a ne furniza informația vizată.

03.10.2023 Nr. P-03-13/3315
La nr. _____ din _____ 2023

Doamnei Diana GROSU
Președinte a Asociației Obștești
"Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI"

Prin prezenta, Primăria municipiului Bălți a examinat cererea Dvs de acces la informație cu nr. 160/23 din 19.09.2023 și comunică următoarele.

În temeiul anexei nr. 5 a Deciziei Consiliului municipal Bălți nr. 18/1 din 14.12.2022 "Cu privire la aprobarea bugetului municipal Bălți pentru anul 2023", informația solicitată constituie obiect al impunerii la plata pentru furnizarea informației.

Informația solicitată va fi pusă la dispoziția Dvs, atât în format electronic, cât și în format tipărit, cu aceeași forță juridică, doar după confirmarea achitării sumei calculate.

Conform nomenclatorului tarifelor aprobate pentru anul 2023, plata pentru furnizarea informației a anului curent reprezintă 250,0 lei, iar cea a anilor precedenți este de 200,0 lei.

Subsecvent, în temeiul tarifelor aprobate, pentru informația solicitată, suma calculată spre plată constituie 1 200,0 lei.

Menționăm că aceasta nu este prima dată când Primăria mun. Bălți ne solicită taxe pentru furnizarea informației de interes public, deși acest lucru este în absolută contradicție cu Legea privind accesul la informație nr. 982 din 11.05.2000, conform căreia „oricine, în condițiile prezentei legi, are dreptul de a căuta, de a primi și de a face cunoscute informațiile oficiale” (art. 4, al. 1). Totodată, „pot solicita informații oficiale, în condițiile prezentei legi: a) orice cetățean al Republicii Moldova; b) cetățenii altor state, care au domiciliul sau reședința pe teritoriul Republicii Moldova; c) apatrizii stabiliți cu domiciliul sau cu reședința pe teritoriul Republicii Moldova” (art. 5, al.

3). Nu în ultimul rând, conform articolului 6, al. 1, al prezentei legi, „informații oficiale sunt considerate toate informațiile aflate în posesia și la dispoziția furnizorilor de informații, care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți de drept”. Totodată, deși Legea prevede posibilitatea solicitării de plăți pentru anumite informații, această stipulare poate fi aplicată doar în cazul în care furnizorul de informații suportă careva cheltuieli pentru facerea copiilor, expedierea lor solicitantului și/sau pentru traducerea, la cererea solicitantului, a informației, documentului (Articolul 20, alineatul 2). Cu toate acestea, Primăria mun. Bălți pare să abuzeze de prevederea dată, în scopul de a prejudicia munca monitorilor și a jurnaliștilor de investigație.

Până la urmă, am reușit să obținem aceste informații prin alte căi de cercetare. Astfel, conform unui [articol](#) elaborat de către organizația media Nord-News în iulie 2023, am aflat că „municipiul Bălți are 225 de kilometri de drum, care necesită a fi reparați cât mai urgent posibil”. Totodată, conform Primăriei de Bălți, pentru reparația capitală a tuturor drumurilor din municipiu este nevoie de 3 miliarde de lei, iar fondurile alocate din bugetul de stat pentru reparații sunt insuficiente pentru a aborda în totalitate problema infrastructurii rutiere în municipiu. Interesant este și că, pe parcursul anului 2023, până la data de 5 iulie 2023, au fost executate lucrări de construcție montaj în sumă de 16,8 milioane de lei, inclusiv TVA, pe 191 adrese, dintre care:

- 9 obiecte executate în sumă de 13,9 milioane de lei (transferuri cu destinație specială/credit), de către agenții economici în baza contractului de antrepriză;
- 182 de străzi executate de către ÎM „DRCD Bălți”, în sumă de 2,9 milioane de lei, inclusiv TVA (venituri proprii).

În cadrul platformei automatizate de achiziții Mtender, pentru perioada anilor 2019-2023, am identificat 49 de proceduri de achiziție a lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor, străzilor și trotuarelor în mun. Bălți, conformitatea și transparența cărora este analizată în cadrul tabelelor de mai jos.

ETAPA DE PLANIFICARE A ACHIZIȚIILOR				
Nr.	Criteriu	Indicator	Gradul de atingere a indicatorului (2019-2023)	Comentarii
1.	Lipsa cazurilor de supraestimare ori subestimare a valorii achizițiilor (bunurilor, serviciilor sau lucrărilor) cu urmărirea favorizării unui anumit operator economic și/sau obținerii unor beneficii personale, ulterior, la etapa de atribuire a contractelor.	% procedurilor de achiziții ale căror valoare a fost calculată corect și transparent, fără supraestimări ori subestimări.	Parțial atins	Conform calculelor echipei de monitorizare ADO Lex XXI, valoarea a 92% dintre procedurile de achiziție a lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor, străzilor și trotuarelor de către Primăria mun. Bălți (2019-2023) a fost calculată corect și transparent, fără supraestimări ori subestimări. Astfel, există dubii rezonabile cu privire la subestimarea și supraestimarea unor proceduri, cum ar fi procedura de achiziție privind reparația capitală a trotuarelor pietonale prin instalare de pavaj. Acest lucru a fost scos la lumina zilei de către operatorii economici interesați de procedura de achiziții publice vizată: „Evaluând caietul de sarcini, și

				<i>comparându-l cu prețurile curente, pot spune cu tărie că acesta pe departe nu corespunde realității, valoarea obiectului fiind micșorată. Explicați, vă rog, motivul!.</i> Echipa de monitorizare a identificat o achiziție similară, desfășurată în anul 2021, de către Direcția Generală Locativ Comunală și Amenajare a Primăriei municipiului Chișinău. În cazul dat, 169 metri pătrați de pavaje executate din plăci de trotuare din beton prefabricat în Parcul Valea Trandafirilor au avut o valoare estimată de 120 000 MDL, ceea ce înseamnă aproximativ 710 MDL pentru un metru pătrat de trotuar, ori de 2,4 ori mai mult decât prețul estimat de către Primăria municipiului Bălți. Mai multe detalii pot fi găsite într-o investigație semnată de Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI. Alte proceduri ale căror valori ar fi fost supraestimate ori subestimate sunt procedura de achiziție privind restabilirea liniei de bordură, conform necesităților DGC a Primăriei mun. Bălți, care a și fost anulată din acest motiv, procedura „Reparația capitală a trotuarului pietonal din str. Pușkin (de la intersecția cu str. Moscova până la intersecția cu str. Chișinău)”, dar și procedura „Reparații curente a diverselor străzi magistrale prin repararea gropilor, conform necesităților DGC a Primăriei mun. Bălți”.
2.	Publicarea anunțurilor de intenție în BAP și în sistemul electronic MTender în termenul stabilit de 30 de zile de la data aprobării bugetului autorității contractante.	% anunțurilor de intenție publicate în BAP și în sistemul electronic MTender în termenul stabilit de 30 de zile de la data aprobării bugetului autorității contractante.	Parțial atins	Conform analizei echipei de monitorizare ADO Lex XXI, pe parcursul anilor 2019-2023, multe dintre anunțurile de intenție aferente procedurilor de achiziție a lucrărilor de reparație a drumurilor în mun. Bălți, NU au fost publicate în termenul stabilit de 30 de zile de la data aprobării bugetului autorității contractante pentru fiecare trimestru. Dintre cele 49 de proceduri de achiziție a lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor, străzilor și trotuarelor în mun. Bălți publicate pe platforma Mtender în perioada anilor 2019-2023, 33 anunțuri de intenție (67%) au fost publicate cu depășirea termenul legal de 30 zile.
3.	Publicarea planului anual de achiziții pe pagina web a autorității	# zilelor folosite de Primăria Bălți pentru a publica Planul său	Atins	Pe parcursul anilor 2019-2023, Primăria mun. Bălți a publicat exemplar și în termenii stipulați de legislația în vigoare, toate planurile anuale de achiziții, precum și toate

	contractante în termen de 15 zile de la aprobarea acestuia sau în cinci zile de la modificarea acestuia.	anual de achiziții pentru an. 2023		modificările la acestea. Toate documentele vizate pot fi găsite pe pagina web a Primăriei de Bălți, în cadrul rubricii Transparența//Planul Anual .
4.	Planificarea achizițiilor de valoare mică/includerea de contractelor de valoare mică în Planul anual de achiziții al autorității contractante.	% contractelor de valoare mică incluse în Planul anual de achiziții al autorității contractante.	Atins	Primăria mun. Bălți ia în serios transparența contractelor sale de valoare mică, pe care le include constant în planurile sale de achiziții, ori în planuri de achiziție separate, dedicate contractelor de valoare mică (exemplu aici). Totodată, este lăudabil faptul că Primăria mun. Bălți publică, pe pagina sa web, toate contractele de achiziții pe care le încheie, inclusiv contractele de valoare mică.
5.	Planificarea responsabilă a achizițiilor publice cu luarea în considerare a indicatorilor medii de piață, a locului livrării bunurilor/prestării serviciilor, a complexității bunurilor, a scopului procurării bunurilor, a perioadei de executare a contractelor.	% achiziții publice planificate responsabil, cu luarea în considerare a indicatorilor medii de piață, a locului livrării bunurilor/prestării serviciilor, a complexității bunurilor, a scopului procurării bunurilor etc.	Parțial atins	Pe parcursul anilor 2019-2023, mai mulți operatori economici au semnalat planificarea ireponsabilă a unor achiziții publice legate de reparația drumurilor de către Primăria mun. Bălți. Echipa ADO Lex XXI a estimat că ponderea achizițiilor publice planificate responsabil, cu luarea în considerare a indicatorilor medii de piață, a locului livrării bunurilor/prestării serviciilor, a complexității bunurilor, a scopului procurării bunurilor este de 92%³. De pildă, mai multe semne de întrebare au apărut în raport cu procedura de achiziție a serviciilor de reparație a str. Ștefan cel Mare de la „Casa Ofițerilor” până la str. N. Testemițanu, mun. Bălți”, conform necesităților DGC a Primăriei mun. Bălți. Această procedură a fost problematică din cauza termenului său de prestare a serviciilor (decembrie 2022). Luna decembrie este caracterizată prin temperaturi destul de joase, iar, conform specialiștilor, temperaturile scăzute de afară pe timp de iarnă facilitează contractarea asfaltului. Acest lucru, la rândul său, poate determina crăparea asfaltului, ceea ce îl slăbește și îi scurtează speranța de viață. Mai mult, unele forme de asfalt, multe care au legătură cu crearea și întreținerea drumurilor, nu pot fi amestecate, fixate sau sigilate în timpul iernii din cauza frigului și a zăpezii. De aceea, majoritatea specialiștilor sunt de părere că repararea/fixarea asfaltului pe vreme rece nu este utilă pentru

³ Alte proceduri vizate, decât cele descrise în tabel:

<https://achizitii.md/ro/public/tender/21043346/questions>, <https://achizitii.md/ro/public/tender/21066262/questions>

				menținerea integrității suprafeței și trebuie evitată. Un alt exemplu relevant este procedura „Reparația capitală a părții carosabile din str. Independenței mun. Bălți (de la str. Pușkin până la str. Stamatii) Etapa I (PC 0+00 PC-2+26)”, conform necesităților DGC a Primăriei mun. Bălți, care, conform comentariilor operatorilor economici, a fost planificată defectuos. Mai exact, această procedură prevedea amenajarea manuală a trotuarelor din beton asfaltic. Cu toate acestea, trotuarele din beton asfaltic conțin mixtura asfaltică MAS 16 care, datorită compoziției sale, nu poate fi amenajată manual, mai ales în cazul trotuarelor, unde nu poate fi compactată bine.
--	--	--	--	--

ETAPA DE ELABORARE A DOCUMENTAȚIEI DE ATRIBUIRE

Nr.	Criteriu	Indicator	Gradul de atingere a indicatorului (2019-2023)	Comentarii
1.	Lipsa criteriilor de selecție discriminatorii, dar și lipsa specificațiilor tehnice discriminatorii, care fac referință la o anumită marcă comercială; la un anumit brevet; la o schiță; la un anumit tip de bunuri, lucrări sau servicii; la o origine concretă, un producător sau operator economic concret etc.	% procedurilor de achiziții ale căror documentații de atribuire nu conțin specificații tehnice discriminatorii.	Atins parțial	Presa de investigație din Nordul Moldovei a scris, de mai multe ori, despre faptul că Primăria mun. Bălți favorizează anumiți operatori economici în cadrul procedurilor sale de achiziție, prin modalități precum acordarea avantajelor nejustificate unor entități comerciale prin intermediul certificatelor ISO, ceea ce poate fi considerat un criteriu de selecție discriminatoriu. Bunăoară, în cadrul procedurii de achiziție „Reparația capitală a carosabilului din str. Conev (de la str. I. Franco până la str. Lesecico) / etapa a II-a, carosabilul din str. Conev (de la str. Al. cel Bun până la str. Lesecico)”, Primăria mun. Bălți a solicitat prezentarea unor certificate ISO irelevante pentru această procedură de achiziție, asta deși în conformitate cu Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 176 din 05.10.2018 cu privire la aprobarea Documentației standard pentru realizarea achizițiilor publice de lucrări, certificatele solicitate nu sunt obligatorii pentru operatorii economici din Republica Moldova. Modul de desfășurare a licitației sugerează că criteriile de selecție vizate au

				fost concepute pentru excluderea participantului care a oferit cel mai mic preț, cu crearea artificială a condițiilor de concurență neloială. Cerințele de calificare au fost ajustate în favoarea unicului ofertant care deținea un certificat ISO. Un alt exemplu de licitație ce conține criterii de evaluare discriminatorii este procedura de achiziții a lucrărilor de reparație capitală a trotuarelor pietonale prin instalare de pavaj. Punctul 20 al anunțului de intenție aferent acestei proceduri obligă ofertanții să dispună de o bază tehnico-materială proprie sau în chirie pe teritoriul mun. Bălți, acest lucru favorizând firmele de construcție din Bălți și limitând șansele altor agenți economici de pe teritoriul Republicii Moldova. Per total, conform calculelor echipei de monitorizare ADO Lex XXI, ponderea procedurilor de achiziții ale căror documentații de atribuire nu conțin specificații tehnice discriminatorii în perioada și domeniul de referință este de 94%⁴.
2.	Specificațiile tehnice nu sunt complexe, vagi, prea înguste sau „ajustate” la un anumit operator economic.	% procedurilor de achiziții ale căror specificații tehnice nu sunt complexe, vagi, prea înguste sau „ajustate” la un anumit operator economic.	Atins parțial	Mai mulți operatori economici au semnalat prezența unor specificații tehnice vagi în caietele de sarcini elaborate de către Primăria mun. Bălți. Spre exemplu, în cadrul procedurii de achiziție a lucrărilor de reparație capitală a trotuarelor pietonale din mun. Bălți, mai mulți operatori economici și-au expus nemulțumirile cu privire la neindicarea, în cadrul caietului de sarcini aferent acestei proceduri, a suprafeței terenului de lucru, respectiv a suprafeței de pavaj (m2), dar și a volumului de lucru (cantității, „m.l.”), de borduri mici și mari necesare pentru fiecare lot în parte. Unul dintre operatorii economici a comentat pe platforma Mtender: „De ce nu se poate încărca caietul de sarcini cu toate cantitățile de lucru? De ce OE trebuie să calculeze toate cantitățile pentru fiecare lot, dacă acesta e lucrul divizierului licențiat?”. Per total, conform calculelor echipei de monitorizare ADO Lex XXI, ponderea procedurilor de achiziții ale căror specificații

⁴ Alte proceduri vizate, decât cele descrise în tabel:

<https://achizitii.md/ro/public/tender/21064923/questions>.

				tehnice nu sunt complexe, vagi, prea înguste sau „ajustate” la un anumit operator economici în perioada și domeniul de referință este de 86% ⁵ .
3.	Împărțirea pe loturi a achizițiilor, în special în cazul achizițiilor voluminoase care conțin diverse categorii de bunuri, servicii, lucrări.	% procedurilor de achiziție care au fost împărțite pe loturi (din cauza volumului acestora, ori din cauza prezenței a diverse categorii de bunuri, servicii, lucrări).	Atins	Dintre cele 49 de proceduri de achiziție a lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor, străzilor și trotuarelor în mun. Bălți publicate pe platforma Mtender în perioada anilor 2019-2023, toate procedurile par a fi împărțite pe loturi în mod corespunzător.
4.	Lipsa de contestații depuse de către unul sau mai mulți operatori economici la etapa premergătoare deschiderii ofertelor/ asupra documentației de atribuire.	% de achiziții publice pe marginea cărora nu au fost depuse contestații de către unul sau mai mulți operatori economici.	Atins parțial	Echipa ADO Lex XXI a depistat că, în perioada de referință, au fost depuse contestații de către unul sau mai mulți operatori economici la etapa premergătoare deschiderii ofertelor / asupra documentației de atribuire pe marginea unei singure proceduri de achiziție publică: ANSC 02/808/22. Această contestație a fost depusă de către operatorul economic TEHNOLOGICA CONSTRUCT SRL, invocând criterii de evaluare discriminatorii, care încalcă principiul concurenței loiale.

ETAPA DE LANSARE A ACHIZIȚIEI, DEPUNERE ȘI DESCHIDERE A OFERTELOR

Nr.	Criteriu	Indicator	Gradul de atingere a indicatorului (2019-2023)	Comentarii
1.	Anunțul de participare a fost publicat în termeni rezonabili pentru tipul și complexitatea achiziției.	% procedurilor de achiziții ale căror anunț de participare a fost publicat în termeni rezonabili pentru tipul și complexitatea achiziției.	Atins parțial	Autoritățile contractante au obligația de a stabili un număr suficient de zile înainte de data-limită de depunere a ofertelor, astfel încât fiecare operator economic din țară sau străin să beneficieze de o perioadă rezonabilă de timp pentru elaborarea și prezentarea ofertei. La stabilirea perioadei urmează a se ține cont și de aspecte precum complexitatea

⁵ Alte proceduri vizate, decât cele descrise în tabel:

<https://achizitii.md/ro/public/tender/21082458/questions>, <https://achizitii.md/ro/public/tender/21061058/questions>,
<https://achizitii.md/ro/public/tender/21043346/questions>, <https://achizitii.md/ro/public/tender/21026793/questions>,
<https://achizitii.md/ro/public/tender/21023208/questions>, <https://achizitii.md/ro/public/tender/21006764/questions>.

				obiectului, aria de subcontractare anticipată și timpul necesar pentru transmiterea ofertelor. Perioadele minime de timp cuprinse între data publicării anunțului de participare în Buletinul achizițiilor publice și data-limită de depunere a ofertelor pentru procedurile de achiziție publică prin licitație deschisă și cerere a ofertelor de preț sunt reglementate la art. 47 și 57 ale Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice. Pentru lucrările de reparație a drumurilor, aceste perioade minime de timp sunt 20 zile pentru licitații deschise și 12 zile pentru COP (cererea ofertelor de preț). Dintre cele 49 de proceduri de achiziție a lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor, străzilor și trotuarelor în mun. Bălți publicate pe platforma Mtender în perioada anilor 2019-2023, 36, adică circa 74% dintre proceduri, au respectat perioadele minime de timp cuprinse între data publicării anunțului de participare în Buletinul achizițiilor publice și data-limită de depunere a ofertelor. Majoritatea procedurilor problematice care nu au respectat această cerință sunt cele de tip licitație deschisă (exemplu aici).
2.	Lipsa de răspunsuri evazive și neclare din partea autorității contractante la solicitările de clarificare depuse de către operatorii economici.	% procedurilor de achiziții ale căror răspunsuri la solicitările de clarificare depuse de către operatorii economici sunt clare și exacte.	Atins parțial	De multe ori, Primăria municipiului Bălți operează cu răspunsuri evazive, neclare, ba chiar obraznice, la solicitările de clarificare depuse de către operatorii economici. De exemplu, pe marginea procedurii de achiziție „Reparația capitală a trotuarului pietonal din str. Pușkin (de la intersecția cu str. Moscova până la intersecția cu str. Chișinău), repetat”, unul dintre operatorii economici a comentat: „De ce nu ați aplicat legislația în primul tur, dar o aplicați după ce a fost anulată procedura? De ce pentru câștigătorul a patru loturi nu ați găsit de cuviință să aplicați Ordinul nr. 69 din 07.05.2021 (art. 36), dar pentru acest lot repetat o faceți? Oare nu este vorba despre același lot, identic cu cel din perioada precedentă?”. La aceste îngrijorări ale operatorului economic, valide de altfel, Primăria mun. Bălți a răspuns succint: „Dacă întruniți criteriile de calificare, nu pierdeți timpul, depuneți oferta.” Un alt exemplu vizează procedura de achiziție «Reparația str. Ștefan cel Mare (de la „Casa

				Ofițerilor” până la str. N. Testemițanu) mun. Bălți», conform necesităților DGC a Primăriei mun. Bălți, pe marginea căreia un operator economic a comentat: „În luna decembrie 2022 temperaturile sunt foarte joase, este iarnă. Ce calitate a drumului va fi?” Răspunsul Primăriei mun. Bălți a fost unul generic și irelevant: „La executarea lucrărilor se va ține cont de normativele și prevederile legale în vigoare.” Per total, conform calculelor echipei de monitorizare ADO Lex XXI, ponderea procedurilor de achiziții ale căror răspunsuri la solicitările de clarificare depuse de către operatorii economici sunt clare și exacte este de 92%⁶.
3.	Lipsa contestațiilor depuse de către unul sau mai mulți operatori economici la etapa premergătoare deschiderii ofertelor care au drept obiect răspunsuri evazive, neclare la solicitările de clarificare depuse de operatorii economici.	% de achiziții publice pe marginea cărora nu au fost depuse contestații de către unul sau mai mulți operatori economici.	Atins parțial	ANSC 02/676/22 din 30.08.2022 depusă de către operatorul economic TEHNOLOGICA CONSTRUCT SRL, invocă răspunsuri evazive, neclare la solicitările de clarificare depuse de operatorii economici. Procedura de achiziție vizată în cadrul acestei contestații este achiziția „Executarea lucrărilor de reparație capitală a trotuarelor pietonale din mun. Bălți, conform necesităților DGC a Primăriei mun. Bălți”, inițiată de către Primăria mun. Bălți. Conform operatorului economic care a depus contestația, AC s-a eschivat complet de la răspunsul privind sursa de procurare a principalelor materiale aferente achiziției, iar prin acest lucru toți operatorii economici (OE) care au depus ofertele la data de 19.08.2022, au fost puși în condiții de inegalitate prin refuzul clar al AC de a recunoaște că pavajul vibropresat cu suprafața de granit, roșu și gri, bordurile 100x300x18 respectiv 100x20x18, poate fi procurat, în Republica Moldova, doar de la firma Iacobaș Construct SRL. În conformitate cu datele ADO Lex XXI, aceasta este singura contestație în domeniul și perioada vizată, depusă la etapa premergătoare deschiderii ofertelor care are drept obiect răspunsuri evazive, neclare la solicitările de clarificare depuse de operatorii economici.

⁶ Alte proceduri vizate, decât cele descrise în tabel:

<https://achizitii.md/ro/public/tender/21027678/questions>, <https://achizitii.md/ro/public/tender/21022592/questions>,

ETAPA DE EVALUARE A OFERTELOR ȘI ATRIBUIRE A CONTRACTELOR

Nr.	Criteriu	Indicator	Gradul de atingere a indicatorului (2019-2023)	Comentarii
1.	Neacceptarea unor oferte necorespunzătoare sau a unor ofertanți care sunt/au fost implicați în acte de corupție.	Toate procedurile de achiziții în care ofertele câștigătoare sunt corespunzătoare și operatorii economici câștigători nu au fost implicați în acte de corupție.	Neatins	În perioada de referință, echipa de monitorizare a identificat 1 procedură de achiziție în cadrul căreia operatorul economic câștigător nu ar fi prezentat o ofertă corespunzătoare (2%). Mai exact, conform pct. 16 subpct. 22 din anunțul de participare aferent achiziției „Reparația străzilor din mun. Bălți: (Lotul 1) str. Sadoveanu (de la școala nr. 2 până la podul peste r. Răuțel); (Lotul 2) drumul în interiorul cartierului str. Vlaicu 5,7,9; (Lotul 3) str-la Vlaicu până la str. Cahulului”, inițiată de către Primăria mun. Bălți, ofertanții urmează să întrunească cerința privind disponibilitatea de bani lichizi sau surse creditare în cuantum de cel puțin 10% din valoarea viitorului contract. Ofertantul câștigător, Întreprinderea Municipală „Drumuri-Bălți” SA, a prezentat doar un certificat emis de MAIB prin care se comunică că acesta dispune de o linie de garanții bancare. Acest document, însă, nu poate servi la întrunirea cerinței în cauză întrucât nu demonstrează deținerea banilor lichizi în cont, și nici disponibilitatea unei surse creditare. Certificatul se referă doar la angajamentul băncii de a emite garanții bancare la solicitare, ceea ce nu este echivalent cu disponibilitatea banilor lichizi sau a unei surse creditare în cuantum de cel puțin 10% din valoarea viitorului contract.
2.	Lipsa cazurilor de anulare nefondată a procedurii de achiziție (de exemplu, în scopul favorizării unui anumit ofertant la procedura repetată).	Numărul de proceduri anulate nefondat.	Neatins	În perioada de referință, echipa de monitorizare a identificat 1 procedură de achiziție care ar fi anulată nefondat (2%). Mai exact, Primăria mun. Bălți a anulat procedura de achiziție „Reparația capitală a carosabilului din str. Conev (de la str. I. Franco până la str. Lesecico) / etapa a II-a, carosabilul din str. Conev (de la str. Al. cel Bun până la str. Lesecico)”, fiindcă “numărul de ofertanți/candidați care întrunesc cerințele de calificare și selecție este mai mic decât

				numărul minim prevăzut pentru fiecare procedură, iar autoritatea nu a optat, conform prevederilor specifice, pentru continuarea procedurii de atribuire.” Cu toate acestea, unii jurnaliști au semnalat că există suspiciuni rezonabile că, de facto, anularea primei licitații a fost doar o scuză pentru excluderea participantului care a oferit cel mai mic preț, cu crearea artificială a condițiilor de concurență neloială. Cerințele de calificare au fost ajustate în favoarea unicului ofertant care deținea un certificat ISO – „Marsharcon” SRL, firma deputatului Partidului Acțiune și Solidaritate, Boris Marcoci.
3.	Autoritatea contractantă oferă acces la Darea de seamă privind procedura de achiziție care, conform legii, este un document public.	% de proceduri de achiziții, ale căror Dări de seamă aferente au fost făcute publice.	Atins	Dintre cele 49 de proceduri de achiziție a lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor, străzilor și trotuarelor în mun. Bălți publicate pe platforma Mtender în perioada anilor 2019-2023, 100% dintre proceduri au respectat cerințele legale în ceea ce privește publicarea Dărilor de seamă privind procedurile de achiziții.
4.	Lipsa cazurilor unde ofertantul căruia i-a fost atribuit contractul de achiziție a câștigat anterior majoritatea sau chiar toate contractele de achiziții ale autorității contractante pentru bunurile/serviciile sau lucrările similare.	Numărul de proceduri de achiziții, în cadrul cărora există dubii cu privire la favorizarea unui anumit operator economic.	Neatins	În perioada de referință, echipa de monitorizare a identificat 2 proceduri de achiziții (4%) în cadrul cărora există dubii cu privire la favorizarea unui anumit operator economic. Spre exemplu, apar mai multe întrebări în raport cu numărul exorbitant de contracte câștigate de către Întreprinderea Municipală „DRCD Bălți”. Mai exact, pe parcursul anului 2023, până la data de 5 iulie al aceluiași an, au fost executate lucrări de construcție în sumă de 16,8 milioane de lei, inclusiv TVA, pe 191 adrese. Dintre aceste 191 drumuri/străzi, 182 au fost reparate/întreținute de către ÎM „DRCD Bălți”, în sumă de 2,9 milioane de lei, inclusiv TVA. Prin urmare, în perioada de referință, ÎM vizată a executat lucrări de reparație a circa 95% dintre străzile din municipiu. Un alt caz interesant este cel al fostului consilier de la Bălți și actualului deputat al Partidului Acțiune și Solidaritate, Boris Marcoci, care a câștigat și câștigă milioane de lei din banii publici, prin intermediul companiei de construcții pe care a fondat-o, Marsharcon. Deși din 2021 a ocupat fotoliul

				de ales al poporului, firma continuă să încheie contracte cu statul. O investigație a Centrului de Investigații Jurnalistice a dezvoltat legătura între cariera politică a lui Boris Marcoci și veniturile companiei sale. Firma fondată și administrată timp de 21 de ani de deputat a câștigat pe parcursul a 10 ani, începând cu anul 2011, contracte în valoare de peste 36 de milioane de lei. Cel mai mare contract, conform datelor furnizate de portalul Agenției Achiziții Publice, a fost obținut în mai 2020 de la Primăria Bălți – 12,7 milioane de lei pentru „reparația capitală a carosabilului din strada Conev”. Dacă e să urmărim veniturile companiei de construcții Marsharcon, volumul acestora pare să fie în legătură strânsă cu poziția pe care o ocupa la anumite etape Boris Marcoci. Din 2016, anul în care se desparte de Partidul Liberal Democrat din Moldova, încep să cadă vertiginos și câștigurile firmei. Anii 2017, 2018 au fost dintre cei mai complicați și incerti nu numai pentru deputat, dar și pentru companie. Odată cu alăturarea la echipa Blocului electoral „ACUM Platforma DA și PAS”, în 2019, veniturile o iau iarăși în sus. Venituri din Vanzari & Profit Net <table><caption>Venituri din Vanzari & Profit Net (MILIE)</caption><tr><th>An</th><th>Venituri din Vanzari (MILIE)</th><th>Profit Net (MILIE)</th></tr><tr><td>2015</td><td>46628</td><td>9326</td></tr><tr><td>2016</td><td>93257</td><td>18651</td></tr><tr><td>2017</td><td>46628</td><td>9326</td></tr><tr><td>2018</td><td>46628</td><td>9326</td></tr><tr><td>2019</td><td>46628</td><td>9326</td></tr><tr><td>2020</td><td>93257</td><td>18651</td></tr></table>	An	Venituri din Vanzari (MILIE)	Profit Net (MILIE)	2015	46628	9326	2016	93257	18651	2017	46628	9326	2018	46628	9326	2019	46628	9326	2020	93257	18651
An	Venituri din Vanzari (MILIE)	Profit Net (MILIE)																							
2015	46628	9326																							
2016	93257	18651																							
2017	46628	9326																							
2018	46628	9326																							
2019	46628	9326																							
2020	93257	18651																							

ETAPA DE IMPLEMENTARE ȘI MONITORIZARE A CONTRACTELOR

Nr.	Criteriu	Indicator	Gradul de atingere a indicatorului (2019-2023)	Comentarii
1.	Autoritatea contractantă nu admite încălcarea termenilor de executare a lucrărilor.	Numărul de proceduri de achiziții pe marginea cărora autoritatea contractantă nu admite încălcarea	Acțiune nerealizată	În perioada de referință, echipa de monitorizare a identificat 2 proceduri de achiziții (4%) pe marginea cărora autoritatea contractantă ar fi admis încălcarea termenilor de executare a lucrărilor.

		termenilor de executare a lucrărilor.	De exemplu, ca urmare a procedurii de achiziție „Executarea lucrărilor de reparație capitală a trotuarelor pietonale din mun. Bălți, conform necesităților DGC a Primăriei mun. Bălți”, în conformitate cu prevederile contractului de antrepriză nr. 187 semnat la data de 3 octombrie 2022 între Primăria municipiului Bălți și Vladmih Company SRL, termenul de executare a lucrărilor de reparație capitală a trotuarului din strada Mihail Sadoveanu era de 1,5 luni, termen ce ar fi expirat încă în luna noiembrie 2022. Cu toate acestea, până în aprilie 2023, trotuarul din strada Mihail Sadoveanu a fost pe departe de a fi reparat, cauzând stupefieri și nedumerire în rândul locuitorilor municipiului Bălți. În cazul dat, deși operatorul economic nu a respectat graficul de execuție a lucrărilor prezentat în cadrul ofertei la procedura de achiziție publică, Primăria mun. Bălți nu a aplicat nicio măsură preventivă, cum ar fi reținerea garanției pentru buna executare a contractului, sau aplicarea penalizărilor pentru întârzierea execuției lucrărilor. Întârzieri similare au fost înregistrate în raport cu procedura de achiziție a lucrărilor de reparație capitală a părții carosabile din str. Independenței, mun. Bălți. Pe data de 23 august 2022, portalul media local Nord-News scria următoarele: „Lucrările de reparație de pe strada Independenței din Bălți au fost stopate. Asta deși, segmentul de drum de lângă universitate urma să fie dat în exploatare până la 1 septembrie. Potrivit primarului, compania contractată nu-și îndeplinește obligațiile și cere mai mulți bani decât prevede proiectul.”
--	--	---------------------------------------	---

Finanțat de
Uniunea Europeană

Asociația pentru Drepturile Omului

Lex 21

				Pe de altă parte, reprezentanții companiei de construcții declarau că autoritățile locale au refuzat să achite lucrările executate: „Avem lucrări executate, dar nu le putem procesa. Primăria nu vrea să achite”, a declarat atunci șeful interimar SRL „Tehnologica Construct”. Ca și în cazul precedent, AC nu a aplicat nicio măsură preventivă ori sancțiune pentru a soluționa problema.
2.	Grupul de lucru asigură monitorizarea executării contractelor de achiziție și elaborează și publică (pe pagina web a autorității contractante) rapoarte semestriale și anuale în acest sens.	% procedurilor de achiziție, ale căror rapoarte semestriale și anuale de monitorizare au fost publicate pe pagina web a Primăriei.	Atins	Dintre cele 49 de proceduri de achiziție a lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor, străzilor și trotuarelor în mun. Bălți publicate pe platforma Mtender în perioada anilor 2019-2023, 100% dintre proceduri au respectat cerințele legale în ceea ce privește publicarea rapoartelor semestriale și anuale de monitorizare a procedurilor de achiziții.
3.	Autoritatea contractantă aplică sancțiuni conform contractului față de operatorul economic ce nu a îndeplinit sau a îndeplinit necorespunzător clauzele contractuale.	Numărul de proceduri de achiziții, pe marginea căror autoritatea contractantă aplică sancțiuni conform contractului față de operatorul economic ce nu a îndeplinit sau a îndeplinit necorespunzător clauzele contractuale.	Neatins	În cele 2 cazuri menționate mai sus (punctul 1), Primăria mun. Bălți nu a aplicat nicio sancțiune față de operatorii economici ce nu au îndeplinit sau au îndeplinit necorespunzător clauzele contractuale în cauză.

CAPITOLUL 3: Perspectiva operatorilor economici și a activiștilor civici

În perioada septembrie-octombrie 2023, echipa de monitorizare ADO Lex XXI a încercat să efectueze o serie de interviuri cu operatori economici și activiști civici, pentru a afla opinia acestora cu privire la gradul de transparență și conformitate a procedurilor de achiziții publice efectuate de către Primăria municipiului Bălți, în domeniul reparației capitale și întreținerii străzilor, drumurilor și trotuarelor din oraș.

Au fost efectuate interviuri cu doi operatori economici: Întreprinderea Municipală „Direcția de Construcții Capitale Comanditar Unic”, dar și Vladmih Company SRL. Am încercat să efectuăm un interviu și cu firma S.R.L. „MARSHARCON”, fondată de actualul deputat PAS, Boris Marcoci. Cu toate acestea, persoana care a răspuns la telefon ne-a insultat, și ne-a întrebat arogant „de ce îndrăznim să deranjăm firma unui deputat.” De asemenea, au fost intervievați doi activiști civici: Maxim Burduja, președintele AO „Bălți pune umărul”, dar și Alexandru Baicalov, jurist stabilit în Franța și membru activ al diasporei moldovenești.

Întreprinderea Municipală „Direcția de Construcții Capitale Comanditar Unic” ne-a oferit un interviu destul de vag și generic, care pune Primăria de Bălți într-o lumină extrem de pozitivă. Acest lucru a fost previzibil, dat fiind faptul că această companie este fondată de către Consiliul Municipal Bălți și se supune direct acestuia. Reprezentantul companiei ne-a comunicat că firma colaborează, actualmente, cu Primăria de Bălți, participând activ în cadrul licitațiilor pentru serviciile de supraveghere tehnică. Reprezentantul firmei ne-a comunicat că deși apar anumite obstacole (de exemplu, lucrări neplanificate inițial, care apar la o etapă avansată a procesului de implementare a contractului), Primăria mun. Bălți este deschisă spre compromis.

Am întrebat reprezentantul companiei și ce măsuri ar putea fi întreprinse pentru a îmbunătăți colaborarea între firmele de construcții (drumuri) și Primăria de Bălți. Acesta ne-a răspuns că ar fi benefic de lucrat la o mai bună planificare a lucrărilor de reparație a drumurilor prevăzute pentru fiecare an bugetar, pentru că, la moment, firma este nevoită să înceapă primele servicii abia în septembrie. Pentru că serviciile de proiectare solicită un volum de muncă uriaș, finalitatea acestor prime servicii, premergătoare lucrărilor de construcție propriu-zise, este atinsă abia în iarnă. Pe o scară de la 1 la 10, reprezentantul ÎM vizate ar evalua nivelul de transparență a Primăriei mun. Bălți în procesul de gestionare a banilor publici pe nota 9.

Vladmih Company SRL, deși a fost implicată în mai multe [scandaluri publice](#) pe marginea unor proceduri de achiziție a lucrărilor de reparație a drumurilor din Bălți, declară o opinie pozitivă în raport cu modul în care Primăria gestionează fondurile publice care îi revin. La întrebarea „Cum ați evalua nivelul de comunicare și colaborare dintre firma dvs. și primăria în timpul executării contractelor pentru reparația drumurilor?”, reprezentantul companiei ne-a răspuns succint: „E ok, nu am întrebări.”

Vorbind despre transparență, reprezentantul Vladmih Company SRL a declarat că toate licitațiile sunt electronice și 100% transparente. Reprezentantul ne-a comunicat că firma sa nu a experimentat întârzieri sau schimbări neprevăzute în proiecte din cauza deciziilor Primăriei, asta deși Vladmih Company SRL a implementat [contracte](#) cu întârzieri de peste jumătate de an, inclusiv din cauza unei planificări defectuoase a achizițiilor de către Primăria Bălți, fără a lua în calcul

condiții precum temperaturile de iarnă nefavorabile pentru instalarea de pavaj. Pe o scară de la 1 la 10, reprezentantul întreprinderii vizate ar evalua nivelul de transparență a Primăriei mun. Bălți în procesul de gestionare a banilor publici pe nota 10, menționând totuși că, deși contractele mari sunt absolut transparente, cele de valoare mică nu sunt atât de transparente.

În cadrul interviului acordat de către **Maxim Burduja, președintele Asociației "Bălți pune umărul"**, s-au adus în discuție chestiuni critice legate de transparența și eficiența Primăriei municipiului Bălți în gestionarea achizițiilor publice și a banilor publici. Burduja a evidențiat că nivelul de transparență al Primăriei în ceea ce privește gestionarea și reparația drumurilor, contractele și raportarea față de locuitori referitoare la cheltuielile aferente, lasă de dorit. El a accentuat lipsa unui dialog autentic între autorități și cetățeni, exprimând că deciziile par a fi deja luate în interiorul primăriei, fără a se lua în considerare părerile și nevoile comunității.

Printre criticile aduse se regăsesc nejustificarea sumelor investite, lipsa profesionalismului în abordarea proiectelor, acuzarea unui monopol al unor întreprinderi controlate de primărie și posibile cazuri de supraprețuri și spălare de bani în achizițiile efectuate. Maxim Burduja a subliniat că în ultimii opt ani, proiectele de reparații ale drumurilor au fost în principal eșecuri, caracterizate de lucrări efectuate în grabă înainte de alegeri, fără un proiect calitativ și fără a lua în considerare reparațiile infrastructurii aferente. El a adăugat că societatea civilă ar trebui să joace un rol esențial în direcționarea și monitorizarea proiectelor primăriei, evidențiind necesitatea unui dialog continuu și a unei colaborări strânse pentru a identifica corect nevoile comunității și a evalua corect lucrările și cheltuielile.

În concluzie, Maxim Burduja a insistat asupra necesității de transparență, consultare și colaborare între autorități și societatea civilă pentru a asigura o gestionare mai eficientă și responsabilă a fondurilor publice, precum și pentru a îmbunătăți calitatea și relevanța proiectelor de infrastructură în municipiul Bălți.

Alexandru Baiacalov, jurist stabilit în Franța și membru activ al diasporei moldovenești, a abordat chestiuni referitoare la transparența și eficiența în gestionarea achizițiilor publice și a banilor publici de către Primăria Bălți. A afirmat că nu monitorizează în detaliu toate achizițiile, dar a adus în discuție preocupările sale privind lipsa transparenței în indicațiile beneficiarilor finali ai contractelor câștigate, subliniind și neclaritățile privind

respectarea legislației aplicabile în vânzările și închirierile de proprietăți publice. Referitor la gradul de implicare a societății civile în monitorizarea achizițiilor publice, Baiacalov a menționat că el personal nu a fost implicat în acest proces. A exprimat îngrijorarea că modul de comunicare dintre Primărie și cetățeni, în special legată de proiectele de reparație a drumurilor, nu este deschisă și eficientă, lipsind consultarea cu societatea civilă și o abordare transparentă.

În opinia sa, cetățenii ar trebui să fie mai implicați în monitorizarea achizițiilor publice și în gestionarea fondurilor publice, considerând că transparența și respectarea legii ar trebui să fie prioritare în utilizarea banilor publici. De asemenea, Baiacalov a evidențiat că sumele de bani cheltuite de Primăria Bălți pentru reparația drumurilor nu sunt întotdeauna justificate și a criticat lipsa clarității în privința modului în care sunt cheltuiți banii în unele proiecte. În concluzie, Alexandru Baiacalov a

subliniat necesitatea unei comunicări mai deschise și a unei colaborări mai eficiente între autorități și cetățeni pentru a asigura o gestionare mai responsabilă și transparentă a fondurilor publice destinate proiectelor de infrastructură în municipiul Bălți.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

În urma analizei detaliate a procedurilor de achiziții publice a lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor, străzilor și trotuarelor în municipiul Bălți (în perioada 2019-2023), se pot trage mai multe **concluzii** relevante pentru eficiența și transparența acestor procese, precum și pentru îmbunătățirea gestionării fondurilor publice:

- Există dubii rezonabile cu privire la subestimarea și supraestimarea unor proceduri, cum ar fi [procedura de achiziție](#) privind reparația capitală a trotuarelor pietonale prin instalare de pavaj. Alte proceduri ale căror valori ar fi fost supraestimate ori subestimate sunt [procedura de achiziție](#) privind restabilirea liniei de bordură, conform necesităților DGC a Primăriei mun. Bălți, care a și fost anulată din acest motiv, dar și - conform comentariilor operatorilor economici - [procedura](#) „Reparația capitală a trotuarului pietonal din str. Pușkin (de la intersecția cu str. Moscova până la intersecția cu str. Chișinău)”. Aceste exemple generează întrebări cu privire la coerența și realitatea estimărilor financiare în cadrul procedurilor de achiziții.
- O proporție semnificativă (67%) dintre anunțurile de intenție nu au fost publicate în termenul legal de 30 de zile, conform legislației aplicabile, ceea ce indică o deficiență în respectarea calendarului legal.
- Există semnale că unele proceduri de achiziții au inclus cerințe sau criterii de selecție discriminatorii care favorizează anumite entități comerciale sau limitează șansele altor agenți economici. Presa de investigație din Nordul Moldovei a scris, de mai multe ori, despre faptul că Primăria mun. Bălți favorizează anumiți operatori economici în cadrul procedurilor sale de achiziție, prin modalități precum [acordarea avantajelor nejustificate unor entități comerciale](#) prin intermediul certificatelor ISO, ceea ce poate fi considerat un criteriu de selecție discriminatoriu. Astfel de criterii pot afecta semnificativ concurența și transparența aferente procesului.
- Există o procedură de achiziție, în perioada de referință, pe marginea căreia au fost depuse contestații de către unul sau mai mulți operatori economici la etapa premergătoare deschiderii ofertelor / asupra documentației de atribuire (exemplu: [ANSC 02/808/22](#)).
- Primăria mun. Bălți ia în serios transparența contractelor sale de valoare mică, pe care le include constant în planurile sale de achiziții, ori în planuri de achiziție separate, dedicate contractelor de valoare mică (exemplu [aici](#)). Totodată, este lăudabil faptul că Primăria mun. Bălți publică, pe pagina sa web, toate contractele de achiziții pe care le încheie, inclusiv contractele de valoare mică.
- Dintre cele 49 de proceduri de achiziție a lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor, străzilor și trotuarelor în mun. Bălți publicate pe platforma Mtender în perioada anilor 2019-2023, **13**, adică circa 26% dintre proceduri, nu au respectat perioadele minime de timp cuprinse între data publicării anunțului de participare în Buletinul achizițiilor publice și data-limită de depunere a ofertelor (exemplu [aici](#)).
- De multe ori, Primăria municipiului Bălți operează cu răspunsuri evazive, neclare, ba chiar obraznice, la solicitările de clarificare depuse de către operatorii economici.
- Apar mai multe întrebări în raport cu numărul exorbitant de contracte câștigate de către Întreprinderea Municipală „DRCD Bălți”. Mai exact, pe parcursul anului 2023, până la data de 5 iulie al aceluiași an, au fost executate lucrări de construcție în sumă de 16,8 milioane de lei, inclusiv TVA, pe **191** adrese. Dintre aceste 191 drumuri/străzi, **182** au fost reparate/întreținute de către ÎM „DRCD Bălți”, în sumă de 2,9 milioane de lei, inclusiv TVA. Prin urmare, în perioada de referință, ÎM vizată a executat lucrări de reparație a circa 95% dintre străzile din municipiu.

- Primăria mun. Bălți a admis, de câteva ori, încălcarea termenilor de executare a lucrărilor. De exemplu, ca urmare [procedurii de achiziție](#) „Executarea lucrărilor de reparație capitală a trotuarelor pietonale din mun. Bălți, conform necesităților DGC a Primăriei mun. Bălți”, în conformitate cu prevederile contractului de antrepriză nr. 187 semnat la data de 3 octombrie 2022 între Primăria municipiului Bălți și Vladmih Company SRL, termenul de executare a lucrărilor de reparație capitală a trotuarului din strada Mihail Sadoveanu era de 1,5 luni, termen ce ar fi expirat încă în luna noiembrie 2022. Cu toate acestea, până în aprilie 2023, trotuarul din strada Mihail Sadoveanu a fost pe departe de a fi reparat.
- Deși au fost identificate situații în care operatorii economici nu au respectat clauzele contractuale sau au întârziat executarea lucrărilor, nu s-au aplicat sancțiuni corespunzătoare acestora.

Recomandări către Primăria Bălți:

- Efectuarea unei evaluări corecte și realiste a valorilor în cadrul procedurilor de achiziții, pentru a evita subestimarea sau supraestimarea costurilor lucrărilor, prin întocmirea devizelor de cheltuieli cu implicarea elaboratorilor de devize atestați/certificați corespunzător și/sau elaborarea proiectelor de execuție, după caz.
- Asigurarea respectării termenelor legale pentru publicarea anunțurilor de intenție conform legislației în vigoare.
- Revizuirea atentă a criteriilor de selecție pentru a evita discriminarea și pentru a promova concurența loială între operatorii economici (de exemplu, prin consultarea criteriilor de selecție cu experți/specialiști independenți).
- Implementarea unui sistem clar de sancțiuni pentru operatorii economici care nu respectă clauzele contractuale sau întârzie executarea lucrărilor (de exemplu, prin elaborarea și includerea condițiilor obligatorii în toate contractele respective de achiziție a lucrărilor și serviciilor, inclusiv monitorizarea realizării lucrărilor cu implicarea societății civile).
- Îmbunătățirea transparenței și comunicării între Primărie și operatorii economici, oferind clarificări și răspunsuri mai detaliate la întrebările și nelămuririle acestora.
- Asigurarea unei monitorizări constante și a unor audituri interne periodice pentru a verifica conformitatea procedurilor de achiziții cu standardele legale și pentru a îmbunătăți procesele interne.
- Încurajarea cetățenilor să se implice activ în monitorizarea și evaluarea achizițiilor publice pentru a asigura un mai mare grad transparență în achiziții.

ANEXA NR. 1

LISTA ACTELOR NORMATIVE DIN DOMENIUL ACHIZIȚIILOR PUBLICE

LEGI		
1	Legea privind achizițiile publice	131/2015
2	Legea cu privire la concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii	121/2018
3	Legea privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale	74/2020
HOTĂRÂRI DE GUVERN		
4	Regulamentul cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice	1419/2016
5	Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică	870/2022
6	Regulamentul privind achiziția bunurilor și serviciilor prin cererea ofertelor de prețuri	987/2018
7	Conceptul tehnic al Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al achizițiilor publice” (MTender)	705/2018
8	Regulamentul privind acreditarea platformelor electronice de achiziții în cadrul SIA RSAP	985/2018
9	Regulamentul privind modul de ținere a Registrului de stat al achizițiilor publice format de Sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al achizițiilor publice” (MTender)	986/2018
10	Regulamentul privind ajustarea periodică a valorii contractelor de achiziții publice cu executare continuă, încheiate pe un termen mai mare de un an	1129/2018
11	Hotărârea de Guvern cu privire la unele măsuri de organizare a procesului de achiziții în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor	544/2019
12	Regulamentul privind achizițiile publice de lucrări	638/2020
13	Regulamentul cu privire la achizițiile publice folosind procedura de negociere	599/2020
14	Regulamentul cu privire la acordul-cadru ca modalitate specială de atribuire a contractelor de achiziții publice	694/2020
15	Regulamentul cu privire la întocmirea și păstrarea dosarului achiziției publice	778/2020
16	Hotărârea Guvernului pentru aprobarea unor măsuri suplimentare de transparență privind achizițiile publice efectuate în vederea prevenirii, diminuării și lichidării consecințelor pandemiei de Coronavirus (COVID-19) pentru anul 2020	493/2020
17	Regulamentul cu privire la achizițiile publice necesare pentru prevenirea și controlul infecției COVID-19	494/2020
18	Regulamentul cu privire la achizițiile publice folosind procedura de negociere	599/2020
19	Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru în domeniul achizițiilor publice	10/2021
20	Regulamentul cu privire la modul de organizare și funcționare a autorităților centrale de achiziții	56/2021
ORDINELE MINISTRULUI FINANTELOR		

21	Ordinul Ministerului Finanțelor cu privire la înregistrarea contractelor de achiziții publice de către trezoreriile regionale	193/2018
22	Regulamentul privind certificarea în domeniul achizițiilor publice	46/2020
23	Formularul standard al Documentului unic de achiziții europene	72/2020
24	Instrucțiunea privind modalitatea, condițiile și procedura de organizare și desfășurare a consultării pieței în vederea pregătirii achiziției publice	105/2020
25	Documentația standard pentru realizarea achizițiilor publice de lucrări	69/2021
26	Documentația standard pentru realizarea achizițiilor publice de bunuri și servicii	115/2021

ANEXA NR. 2

LISTA ACTELOR NORMATIVE ȘI ALTOR REGLEMENTĂRI PENTRU ACHIZIȚIE PUBLICE DE LUCRĂRI

LEGI		
1	Legea privind calitatea în construcții	721/1996
2	Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție	163/2010
HOTĂRÂRI DE GUVERN		
3	Regulamentul de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente	285/1996
4	Hotărârea de Guvern privind urmărirea comportării în exploatare, intervențiile în timp și postutilizarea construcțiilor	382/1997
5	Regulamentul privind expertiza tehnică în construcții	936/2006
6	Regulamentul cu privire la atestarea tehnico-profesională a specialiștilor cu activități în construcții	329/2009
ORDINELE MINISTRULUI FINANTELOR		
7	Reguli de determinare a valorii obiectivelor de construcții	NCM L.01.01-2012
8	Procedura de elaborare, avizare, aprobare, și conținutul – cadru al documentației de proiect pentru construcții. Cerințe și prevederi principale.	NCM A.07.02-2012
9	Instrucțiuni privind întocmirea devizelor pentru lucrările de construcții-montaj prin metoda de resurse	CP L.01.01-2012
10	Instrucțiuni pentru determinarea cheltuielilor de deviz la salarizarea în construcții	CP L.01.02-2012
11	Instrucțiuni cu privire la calcularea cheltuielilor de regie la determinarea valorii obiectivelor	CP L.01.03-2012

